

ÚRAD KOMISÁRA
PRE DETI
Aby deti ostali deťmi

Reedukačné centrum Zlaté Moravce

Následný monitoring NPM – hodnotenie prijatých opatrení

Adresa zariadenia: Prílepská 6, Zlaté Moravce, Slovenská republika
Zriaďovateľ: Regionálny úrad školskej správy Nitra
Riaditeľ: Mgr. Dagmar Hejtmánková
Kapacita: 58
Dátum prvej návštevy: **23.5.2024**
Dátum následnej návštevy: **16.07.2025**
Číslo sp.: KPD-MPS 169/2024
Návštevu vykonali: Mgr. Gabriela Cabanová, Mgr. Veronika Mrázová, Ivan Lakatoš,
Mgr. Miroslav Feranc

prof. MUDr. Jozef Mikloško, PhD.
komisár pre deti

Obsah

Obsah.....	2
1. Úvodné informácie.....	3
1.1. Národný preventívny mechanizmus, následná návšteva – hodnotenie prijatých opatrení	3
1.2. Závery z prvého monitoringu - prijaté opatrenia	5
1.3. Priebeh následného monitoringu	5
2. Zistenia z následného monitoringu	6
2.1. Plnenie uložených opatrení zariadením.....	6
Opatrenie č. 2 z pôvodnej správy NPM:	6
Opatrenie č. 4 z pôvodnej správy NPM:	7
Opatrenie č. 1 z pôvodnej správy NPM:	8
2.2. Iné zistenia.....	8
3. Záver z následného monitoringu.....	9

1. Úvodné informácie

1.1. Národný preventívny mechanizmus, následná návšteva – hodnotenie prijatých opatrení

Komisár pre deti plní od roku 2023 **úlohy národného preventívneho mechanizmu** v Slovenskej republike (ďalej len „NPM“) podľa Opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (tu uvedený protokol a dohovor ďalej len „Opčný protokol“ a „Dohovor“)¹.

Účelom NPM je zavedenie **systemu pravidelných návštev** (monitoringov) vykonávaných nezávislými medzinárodnými a národnými orgánmi na miestach, kde sú osoby pozbavené ich slobody, v záujme predchádzania mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len „**zlé zaobchádzanie**“).

Vo vzťahu ku pôsobnosti komisára pre deti **ide o výkon systematických návštev na miestach, kde sa nachádza alebo môže nachádzať osoba, ktorá je dieťaťom.**

Komisár pre deti sa **pri návštevách zariadení zameria na odhaľovanie systémových nedostatkov**, ktoré vedú alebo by mohli viesť k zlému zaobchádzaniu s osobami umiestnenými v zariadeniach.

Po **každom monitoringu sa spracuje správa**². Správa sa skladá z jednotlivých častí – monitorovaných oblastí, kde sa popisujú zistené skutočnosti. V prípade zistených nedostatkov obsahuje správa návrh prostriedkov nápravy³ alebo žiadosť o prijatie opatrení⁴ s určenou lehotou na vykonanie nápravy. V prípade, že zariadenie má v nejakej oblasti dobré výsledky, resp. vhodne nastavené postupy, správa môže konštatovať, že takýto postup možno považovať za dobrú prax (tzv. „best-practices“).

Správa sa následne posieľa **na vyjadrenie monitorovanému zariadeniu**, s určenou lehotou na vyjadrenie. Zariadenie sa v určenej lehote má vyjadriť k navrhnutým prostriedkom nápravy/opatreniam a spôsobu ich realizácie. V prípade nedostatočnej odpovede zariadenia, zariadenie bude požiadané o doplnenie informácií, prípadne vzhľadom na charakter situácie bude informovaný nadriadený orgán.

V rámci mechanizmu monitorovania je v zariadení spravidla **realizovaná opätovná (tzv. následná) návšteva** komisárom pre deti. Jej hlavným účelom je overiť, do akej miery zariadenie prijalo a implementovalo odporúčania a opatrenia vyplývajúce z prvotného

¹ § 4 ods. 1 písm. b) bod 2. Zákona 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím“).

² § 5 ods. 3 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

³ § 4 ods. 2 písm. f) Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

⁴ § 4 ods. 2 písm. a) bod 4 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

monitoringu, a zároveň posúdiť účinnosť prijatých krokov pri odstraňovaní zistených nedostatkov. **Následný monitoring** nepredstavuje iba monitorovaciu činnosť, ale aj preventívny a podporný nástroj, keďže **umožňuje identifikovať nové príklady dobrej praxe, ktoré môžu byť inšpiráciou pre ostatné zariadenia, a v prípade potreby formulovať ďalšie odporúčania alebo opatrenia** na zlepšenie fungovania.

Správa z následného monitoringu je po vypracovaní zasielaná zariadeniu na vyjadrenie, čím sa vytvára priestor pre dialóg, transparentnosť a spätnú väzbu. Zariadenie tak má možnosť doplniť vlastné stanoviská, vysvetliť prijaté postupy alebo navrhnúť alternatívne riešenia.

V prípadoch, keď zariadenie neprejavuje dostatočnú súčinnosť, prípadne keď sa zistí, že uložené **opatrenia neboli splnené vôbec** alebo boli realizované len formálne, môže komisár – vzhľadom na závažnosť situácie a s cieľom zabezpečiť ochranu práv detí – **informovať nadriadený orgán zariadenia.**

Finálna verzia správy, **ako aj správa z následnej návštevy sa zverejňuje v anonymizovanej podobe na webovom sídle ÚKPD** a posielajú sa koordinačnému orgánu NPM, ktorým je verejný ochranca práv.⁵ Sprístupnenie správ a oboznámenie verejnosti s nedostatkami a príkladmi dobrej praxe pomáha naplňať účel NPM, ktorým je prevencia zlého zaobchádzania.

⁵ § 5 ods. 3 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

1.2 Závery z prvého monitoringu - prijaté opatrenia

Kompletná správa z prvého monitoringu v zariadení je dostupná na (*vrátane opisu konkrétnych opatrení ako aj príkladov dobrej praxe*): <https://www.komisarpredeti.sk/content/13/sprava-npm-rc-zlate-moravce-2.pdf>

Komisár pre deti po prvom vykonanom monitoringu v máji 2024 konštatoval, že v zariadení **nedochádzalo k zlému zaobchádzaniu** v zmysle Dohovoru. Atmosféra v zariadení bola hodnotená ako optimálna a vedenie zariadenia prijalo viaceré nápravné opatrenia po nedostatkoch zistených v roku 2023 Generálnou prokuratúrou SR.

Súhrn prijatých opatrení po prvom monitoringu:

Termín plnenia	Prijaté opatrenie
Bezodkladne	<ul style="list-style-type: none"> • RC: Zabezpečiť zverejnenie kontaktov na nezávislé dozorujúce a kontrolné orgány a inštitúcie, a súčasne poučiť a informovať deti o možnostiach podávať sťažnosti a podnety týmto externým subjektom (Opatrenie č. 2, bod 2.3.4.) • RC: Zabezpečiť prehľadné vedenie spisovej dokumentácie v časovom slede; zabezpečiť aby sa v spise nachádzala kompletná dokumentácia týkajúca sa maloletého dieťaťa; Dbáť na individualizáciu a účelnosť pri vypracovaní individuálneho reedukačného programu – aby individualizovali jednotlivcov, preukazovali konkrétne vykonané kroky (psychologické sedenia, terapeutické postupy s dieťaťom a pod.) (Opatrenie č. 4, bod 2.3.6.)
Do 1 mesiaca	<ul style="list-style-type: none"> • RC: Zabezpečiť možnosť telefonického kontaktu blízkych osôb umiestnenými deťmi v súkromí, bez prítomnosti iných osôb (Opatrenie č. 1, bod 2.2.2.).

1.3 Priebeh následného monitoringu

Zamestnanci ÚKPD počas **dvojdňovej neohlásenej návštevy** realizovali prehliadku zariadenia, vrátane vonkajších priestorov, viedli rozhovory s riaditeľkou zariadenia, a psychologičkou zariadenia. Súčasťou monitoringu bolo aj preskúmanie spisovej dokumentácie náhodne vybranej vzorky detí.

Zamestnanci CDR poskytli pri monitoringu plnú súčinnosť, za čo im tím NPM vyjadruje poďakovanie.

2. Zistenia z následného monitoringu

2.1. Plnenie uložených opatrení zariadením

Opatrenie č. 2 z pôvodnej správy NPM:

RC: Zabezpečiť zverejnenie kontaktov na nezávislé dozorujúce a kontrolné orgány a inštitúcie, a súčasne poučiť a informovať deti o možnostiach podávať sťažnosti a podnety týmto externým subjektom (Opatrenie č. 2, bod 2.3.4.)

Riešenie zariadenia: Zariadenie zabezpečilo zverejnenie kontaktov na nezávislé dozorujúce a kontrolné orgány a inštitúcie a súčasne poučilo a informovalo deti o možnostiach podávať sťažnosti a podnety týmto externým subjektom. Deti boli v rámci komúnit oboznámené s možnosťou obracať sa na kontrolné a dozorujúce subjekty a s tým, kde môžu tieto informácie nájsť (nástenky na internáte a v škole).

Zariadenie zverejnilo deťom nasledovnú tabuľku kontaktov:

Názov	Telefónne číslo	Web+e-mail
Komisár pre deti	+421 (0)2/ 32 19 16 91	www.komisarpredeti.sk
Verejný ochranca práv	+421 232 363 701 +421 232 363 702	www.vop.gov.sk
Polícia	158 112	
Generálna prokuratúra	02/208 37 505 02/595 32 505	www.genpro.gov.sk
Detstvo bez násilia		www.detstvobeznasilia.gov.sk detstvobeznasilia@employment.gov.sk
Chuť žiť	0800 221 080	www.chutzit.sk poradna@chutzit.sk
Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi	0800 800 818	www.obchodsludmi.sk stoptrafficking@charita.sk
Linka detskej dôvery	0907 401 749 055/234 72 72	www.linkadeti.sk odkazy@linkadeti.sk
Linka ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny	0800 191 222	www.upsvr.gov.sk
Linka dôvery Nezábudka	0800 800 566	
Linka detskej istoty	116 111 116 000	potrebujem@pomoc.sk 166000@ldi.sk
Internetová poradňa pre mladých	0800 500 333	www.ipcko.sk poradna@ipcko.sk
Národná linka na pomoc deťom v ohrození- Viac ako ni(c)k		www.viackoanick.gov.sk pomoc@viackonick.gov.sk

Zhodnotenie komisára pre deti: Opatrenie bolo splnené v plnom rozsahu.

Opatrenie č. 4 z pôvodnej správy NPM:

RC: Zabezpečiť prehľadné vedenie spisovej dokumentácie v časovom slede; zabezpečiť aby sa v spise nachádzala kompletná dokumentácia týkajúca sa maloletého dieťaťa; Dbáť na individualizáciu a účelnosť pri vypracovaní individuálneho reedukačného programu (IRP) – aby individualizovali jednotlivcov, preukazovali konkrétne vykonané kroky (psychologické sedenia, terapeutické postupy s dieťaťom a pod.) (Opatrenie č. 4, bod 2.3.6.)

Riešenie zariadenia: Zariadenie vo vyjadrení k správe zo dňa 30.09.2024 uviedlo, že zabezpečilo prehľadné vedenie spisovej dokumentácie v časovom slede, a kompletnú spisovú dokumentáciu ohľadne maloletých detí.

K opatreniu ohľadom IRP zariadenie vtedy uviedlo, že metodicky usmerňuje VÚDPaP, pričom aktuálne prebieha pripomienkovanie a vytváranie nového formulára IRP, ktorý bude jednotný pre všetky RC. V januári 2025 má byť dokončená nová metodická príručka k IRP spolu s formulárom, ktorého súčasťou sú aj komisárom navrhované zmeny (zaznamenávanie psychologickkej činnosti – sedenia, terapie, psychologické postupy). Zariadenie predložilo aj vzorový návrh VÚDPaP.

Počas následného monitoringu však tím NPM zistil, že spisová dokumentácia stále nie je vedená v časovom slede, nie je úplná, chýbajú v nej zásadné dokumenty týkajúce sa dieťaťa, resp. sú neprehľadne uložené. Na uvedený nedostatok bola upozornená riaditeľka zariadenia, ktorá potvrdila, že je oboznámená so stavom dokumentácie a zároveň uviedla, že sociálna pracovníčka bola opätovne poučená o povinnosti viesť dokumentáciu v súlade s požadovanými štandardmi. Napriek prijatým opatreniam však k náprave nedošlo. Pri kontrole IRP a nastavených čiastkových cieľov bolo tiež zistené, že plnenie cieľov nie je dostatočne prispôbené potrebám dieťaťa ani jeho aktuálnej životnej situácii.

Tím NPM zistil, že nový formulár IRP bol vypracovaný s cieľom lepšie reflektovať individualitu detí a zároveň posilniť participáciu zamestnancov zariadenia pri jeho tvorbe. Hoci je dokument už dostupný a na jeho príprave sa podieľali aj pracovníci zariadenia, odborný personál zatiaľ pokračuje vo využívaní staršieho formulára, keďže čaká na oficiálny pokyn zriaďovateľa k jeho implementácii.

Zhodnotenie komisára pre deti: Opatrenie nebolo splnené.

Stav spisovej dokumentácie nereflektuje zapracovanie prijatého opatrenia komisára po prvom monitoringu. Zariadenie by malo zabezpečiť riadne vedenie spisovej dokumentácie, v časovom slede, a zabezpečiť, aby sa v ňom nachádzal všetka dokumentácia týkajúca sa dieťaťa.

Súčasne komisár konštatuje, že toho času neexistuje žiadna právna ani organizačná prekážka, ktorá by bránila využívaniu nového formulára IRP už v súčasnosti.

Na základe uvedeného komisár pre deti prijíma nasledovné opatrenia:

1. **RC:** Zabezpečiť riadne, systematické a chronologické vedenie spisovej dokumentácie tak, aby bola úplná, prehľadná a obsahovala všetky relevantné podklady týkajúce sa maloletého dieťaťa.
Termín plnenia: bezodkladne, najneskôr do 2 mesiacov.
2. **RC:** Pravidelne zabezpečovať odborné školenia a supervíziu pre sociálnu pracovníčku so zameraním na správne vedenie spisovej dokumentácie, s cieľom posilniť jej odborné kompetencie a zabezpečiť dodržiavanie požadovaných štandardov.
Termín plnenia: bezodkladne.
3. **RC:** Zariadeniu sa odporúča začať využívať nový vzor Individuálneho reedukačného programu (IRP), ktorý bol spracovaný s cieľom lepšie reflektovať potreby detí a efektívnejšie podporiť stanovovanie a hodnotenie čiastkových cieľov. Vzhľadom na to, že tím NPM počas monitoringu nezistil žiadne právne ani organizačné prekážky jeho používania, odporúča sa jeho implementácia bez zbytočného odkladu.
Termín plnenia: bezodkladne.

Komisár pre deti konštatuje, že zariadeniu bol poskytnutý dostatočný časový priestor na vykonanie uloženého opatrenia smerujúceho k náprave nedostatkov v spisovej dokumentácii. Napriek tomu zariadenie bez objektívne ospravedlniteľného dôvodu nápravu nevykonalo. Komisár preto zariadenie dôrazne upozorňuje, že v prípade, ak nebude náprava nedostatkov vykonaná bezodkladne, bude nútený postúpiť vec zriaďovateľovi zariadenia, resp. Ministerstvu školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky.

Opatrenie č. 1 z pôvodnej správy NPM:

RC: Zabezpečiť možnosť telefonického kontaktu blízkych osôb umiestnenými deťmi v súkromí, bez prítomnosti iných osôb (Opatrenie č. 1, bod 2.2.2.).

Riešenie zariadenia: Zariadenie k opatreniu ohľadom telefonátov zabezpečilo, aby deti mali možnosť uskutočňovať telefonické hovory v súkromí, na čo je určená vyhradená miestnosť. Na základe odporúčania zariadenie zároveň dbá na to, aby telefonický kontakt detí s blízkymi osobami prebiehal bez prítomnosti tretích osôb.

Zhodnotenie komisára pre deti: Opatrenie bolo splnené.

2.2. Iné zistenia

V rámci monitoringu tím NPM preveroval aj bezpečnostné opatrenia zariadenia a postupy pri riešení krízových situácií. Riaditelia majú v tomto smere zodpovednosť za implementáciu bezpečnostných opatrení a krízových plánov, pričom musia zabezpečiť, aby bola škola alebo

zariadenie pripravené na zvládanie vnútorných aj vonkajších hrozieb. Kľúčové sú opatrenia ako monitorovanie perimetra a fyzické zabezpečenie vstupov, zavedenie jasných smerníc pre vstup návštevníkov, revízia a úprava školského poriadku s dôrazom na bezpečnosť a zakázané predmety, pravidelné vzdelávanie zamestnancov v oblasti prevencie a riešenia krízových situácií, ako aj vypracovanie postupov pre zvládanie incidentov s rodičmi a žiakmi. Nevyhnutná je aj pravidelná revízia poplachových systémov, dôsledná ochrana osobných údajov pri monitorovaní vnútorných priestorov, jasne nastavený kľúčový režim a viditeľné označenie zakázaných predmetov i pedagogických pracovníkov.

Tím NPM zároveň posudzoval konkrétnu situáciu, ktorá nastala po fyzickom útoku dvoch dievčat na nočnú vychovávateľku v máji 2024. Vychovávateľka bola v dôsledku incidentu určitý čas práceneschopná a do práce sa vrátila až po odchode hlavnej aktérky útoku zo zariadenia. Podľa riaditeľky zariadenia bol s druhou účastníčkou konflikt vykomunikovaný a došlo k zmiereniu. Zároveň bolo potvrdené, že zamestnankyňa využila odbornú psychologickú pomoc, ktorá jej umožnila spracovať traumatickú skúsenosť.

Napriek týmto skutočnostiam bolo zistené, že zariadenie nedisponuje jasne definovaným vnútorným postupom, ktorý by určoval, ako v obdobných prípadoch postupovať a aké opatrenia prijať s cieľom predísť opakovaniu podobných incidentov. Tento nedostatok môže viesť k nejednotnej praxi a zvyšuje riziko nesystémového riešenia závažných udalostí.

Ďalším významným zistením je skutočnosť, že počas nočných zmien zostáva v zariadení prítomný iba jeden vychovávateľ. Tento stav je z hľadiska bezpečnosti neudržateľný, pretože zvyšuje riziko nielen pre zamestnancov, ale aj pre samotné deti umiestnené v zariadení.

Na základe vyššie uvedených zistení komisár pre deti odporúča:

1. **Vypracovať a zaviesť vnútorný postup**, ktorý bude jednoznačne stanovovať spôsob riešenia závažných incidentov medzi klientmi a zamestnancami, vrátane preventívnych opatrení na predchádzanie ich opakovaniu. Tento postup musí byť zrozumiteľný a dostupný všetkým zamestnancom, aby sa zabezpečila jednotnosť a systematickosť praxe.
Termín plnenia: do 3 mesiacov.
2. **Zabezpečiť prítomnosť dvoch vychovávateľov počas nočnej služby.** Zariadenie by malo prijať všetky potrebné kroky, vrátane kontaktovania zriaďovateľa so žiadosťou o navýšenie rozpočtu alebo iných nevyhnutných opatrení. V prípade, že sa požadovaný stav nepodarí zabezpečiť, zariadenie má povinnosť informovať komisára pre deti o prijatých krokoch.

3. Závery z následného monitoringu

Na základe vykonaného monitoringu komisár pre deti konštatuje, že v zariadení **nebolo zistené v čase monitoringu zlé zaobchádzanie s deťmi v zmysle Dohovoru.**

V zariadení za aktuálnych podmienok **komisár pre deti identifikuje naďalej priestor na zlepšovanie, pričom prijal nasledovné opatrenia:**

Termín plnenia	Priaté opatrenie
Bezodkladne	<p><u>RC:</u> Zabezpečiť riadne, systematické a chronologické vedenie spisovej dokumentácie tak, aby bola úplná, prehľadná a obsahovala všetky relevantné podklady týkajúce sa maloletého dieťaťa (bezodkladne, najneskôr do 2 mesiacov).</p> <p><u>RC:</u> Pravidelne zabezpečovať odborné školenia a supervíziu pre sociálnu pracovníčku so zameraním na správne vedenie spisovej dokumentácie, s cieľom posilniť jej odborné kompetencie a zabezpečiť dodržiavanie požadovaných štandardov.</p>
	<p><u>RC:</u> Zariadeniu sa odporúča začať využívať nový vzor Individuálneho reedukačného programu (IRP), ktorý bol spracovaný s cieľom lepšie reflektovať potreby detí a efektívnejšie podporiť stanovovanie a hodnotenie čiastkových cieľov. Vzhľadom na to, že tím NPM počas monitoringu nezistil žiadne právne ani organizačné prekážky jeho používania, odporúča sa jeho implementácia bez zbytočného odkladu.</p>
Do 3 mesiacov	<p><u>RC:</u> Vypracovať a zaviesť vnútorný postup, ktorý bude jednoznačne stanovovať spôsob riešenia závažných incidentov medzi klientmi a zamestnancami, vrátane preventívnych opatrení na predchádzanie ich opakovaniu. Tento postup musí byť zrozumiteľný a dostupný všetkým zamestnancom, aby sa zabezpečila jednotnosť a systematickosť praxe.</p>
	<p><u>RC:</u> Zabezpečiť prítomnosť dvoch vychovávateľov počas nočnej služby. Zariadenie by malo prijať všetky potrebné kroky, vrátane kontaktovania zriaďovateľa so žiadosťou o navýšenie rozpočtu alebo iných nevyhnutných opatrení. V prípade, že sa požadovaný stav nepodarí zabezpečiť, zariadenie má povinnosť informovať komisára pre deti o prijatých krokoch.</p>